

Apie šviesuolį iš Bukonių

Kupiškio viešojoje bibliotekoje lapkričio 28 dieną pristatyta knyga „Jurgis Bukėnas. Atsiminimai iš Kupiškio krašto 1913–1916“. Kupiškio kultūros centro folkloro ansamblis „Kupkėmis“ parengė specialią Jurgio Bukėno įdainuotų Kupiškio krašto dainų programą.

Apie knygą, kurios pagrindą sudaro J. Bukėno 1913–1916 metais rašytas dienoraštis, papasakojo projekto autorė ir knygos rengėja Jolita Pipynienė, Kupiškio viešosios bibliotekos darbuotoja. Šį Kupiškio krašto šviesuolį prisiminė ir renginio svečiai.

Kupiškio viešosios bibliotekos direktorius Algirdas Venckus pasveikino šios bibliotekos darbuotoją Jolitą Pipynienę sėkmingai įgyvendinus projektą apie Kupiškio krašto šviesuolį Jurgį Bukėną.

Banguolė ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

SU NORVEGIŠKU PRIESKONIUM

Renginio pradžioje netikėtai užsuko su biblioteka atėję susipažinti Norvegijos rotariečiai. Jie norėjo išgirsti, kaip skamba lietuvių liaudies dainos. Šiems svečiams padainavo „Kupkėmis“.

Vėliau parodytas filmas „Šviesuolis iš Bukonių“, supažindinantis su J. Bukėno biografija ir nuveiktais darbais.

J. Bukėnas buvo vienas aktyviausių Kupiškio krašto prieškarinio kultūros ir visuomenės veikėjų, kooperatininkas, savivaldybininkas. Jis gimė 1890 m. rugpjūčio 4 d. Bukonių kaime (Kupiškio r.). Daug metų ėjo atsakingas pareigas Kupiškio valsčiuje: 1915 m. išrinktas viršaičiu, bet vokiečių valdžios nepatvirtintas, 1918–1920 m. Kupiškio valsčiaus komiteto pirmininkas, švietimo komisaras, viršaitis, 1931–1933 m., 1939–1944 m. – Kupiškio valsčiaus viršaitis. 1921–1924 m. – Panevėžio apskritys valdybos pirmininkas, iki 1944 m. tarybos narys.

Įvairių organizacijų steigėjas ir

Vaikystės prisiminimus iš viešnagės Bukonių kaime pas giminaitį Jurgį Bukėną papasakojo medikė Dovilė Kulbokienė.

narys: 1909 m. įsteigė slaptą Kupiškio „Jaunimo ratelį“, 1915 m. – Aukštaičių pažangaus jaunimo organizaciją (APIJO), 1932 m. – Pažangiųjų kupiškėnų sąjungą. Su A. Vireliūnu, P. Šinkūnu leido pirmus slaptus rankraštinius laikraščius „Gojėlis“ (1912), „Jaunimėlis“ (1912–1913), „Liuosas Laisvės kelias“ (1915–1918).

1917 m. buvo Vilniaus konferencijos dalyvis, 1920 m. rinkimų į Steigiamąjį seimą įgaliojasis narys, 1922–1924 m. Panevėžio meno ir kultūros „Aido“ draugijos narys, 1925–1944 m. Kupiškio smulkaus kredito banko valdybos pirmininkas, paskolų skyriaus vedėjas, 1922–1940 m. Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų sąjungos „Lietūkis“ narys, atstovas į Lietuvos kooperacijos kongresus ir suvažiavimus. Pirmų kaimo jaunimo vaidinimų 1907–1918 m. organizatorius ir dalyvis, geras dainininkas, mokėjo apie 400 lietuvių liaudies dainų. Kai kurių dainų įrašai saugomi Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Tautosakos archyve, rankraštinis palikimas – Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

J. Bukėnas 1919 m. vedė Veroniką Dūdaitę iš Akmenių. Juos Kupiškio bažnyčioje sutuokė kunigas Bajorinas.

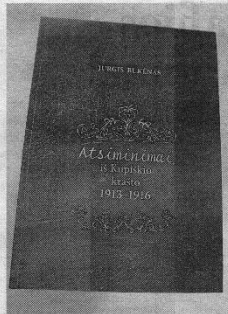
J. Bukėnas mirė 1977 m. spalio 7 d., palaidotas senosiose Kupiškio kapinėse.

Pasak renginio vedėjo Algirdo Venckaus, Kupiškio viešosios bibliotekos direktoriaus, anuomet J. Bukėnas nebūtų nė pasvajojęs, kad jo dienoraščiai taps knyga. Svarbiausia šio leidinio iniciatorė yra šviesaus atminimo Reda Jėčiūtė, kurios tėvas Kazimieras Jėčius buvo geras J. Bukėno bičiulis.

R. Jėčiūtė iki pat savo mirties rūpinosi, kad J. Bukėno dienoraščio dalis išvystų dienos šviesa.

SVARBU PERDUOTI ISTORINĘ ATMINTĮ

Renginyje kalbėjęs Kupiškio

Kupiškio kultūros centro folkloro kolektyvas „Kupkėmis“ parodė specialią programą pagal Jurgio Bukėno įdainuotas lietuvių liaudies dainas.

rajono vadovas Algirdas Raslanas akcentavo, kad Savivaldybės priedermė remti krašto kultūros paveldui skirtus leidinius. Būtent toks leidinys ir yra knyga „Jurgis Bukėnas. Atsiminimai iš Kupiškio krašto 1913–1916“. Meras priminė, kad tėvų pareigai vaikams perduoti istorinę atmintį, nes tai didžiausia vertybė. Jis pagyrė „Kupkėmį“, kuris sudomino norvegus, kad propaguoja kupiškėnišką identitetą ir gražiai tai susiejo su J. Bukėno kūrybiniu palikimu.

Leidinio pratarėmės autorė, Kupiškio etnografinis muziejaus muziejininke Aušra Jonušytė, pabrėžė J. Bukėno asmenybės reikšmę ir visapusiškumą. Ūkininkas, laikraščių korespondentas, savivaldybininkas, puikus dainininkas – visur jis spėjo, nors sunkiai ir daug darbo ūkio darbu.

Renginyje dalyvavusi Jurgio Bukėno proanukė Akvilė Bukėnaitė su jauniausia giminės atžala Ema prisiminė senelio dainas, generorišką nusiteikimą aplinkinių atžvilgiu.

Apie apsilankymus su tėvais ir kitais giminaičiais pas J. Bukėną, apie dainingą ir linksmą tų suėjimų atmosferą papasakojo kupiškėnė medikė Dovilė Kulbokienė. Mat jos močiutė Uršulė, tėvo mama, buvo J. Bukėno sesuo. Prisiminimus išsakė ir kiti renginio svečiai.

SUDĖTINGAS KNYGOS KELIAS

J. Pipynienė atskleidė šios knygos leidybos užkulius. Ji patvirtino, kad knygos nebūtų buvę ir

be R. Jėčiūtės atkaklumo. Keletas knygų ir rankraščių iš jos asmeninės bibliotekos buvo perduota Kupiškio viešajai bibliotekai ir pateko į knygą. Ten skaitytojai ras ir nuotraukų iš R. Jėčiūtės albumo.

„Tokia buvo knygos pradžia, o kitas kelias vedė į Vilnių, į Nacionalinę Martyno Mažvydo biblioteką, kur saugomas J. Bukėno rankraštinis palikimas. Jis labai didelis. Šis žmogus mėgo viską užrašinėti ant nedidelių lapelių. Ten galima rasti visokių įdomių dalykų. Dienoraščiai yra pagrindinė šio palikimo dalis. Į knygą tilpo trejų metų dienoraščiai. Šis laikotarpis pasirinktas dėl to, kad tai pirmi dienoraščio rašymo metai. Tekstą sunku išsifruoti, nes jis labai nusitrynęs. Pirmojo pasaulinio karo metais J. Bukėnas dienoraštį slėpė užantaisje.

Gal ateityje būtų galima pratęsti šių dienoraščių, laišku, ypač tų, ku-

rie atskleidžia gražiai J. Bukėno ir jo būsimos žmonos meilės istoriją, publikavimą“, – kalbėjo J. Pipynienė.

Ji ne vieną dieną praleido mištos bibliotekos rankraštyne, fotografavo reikalingus tekstus, nes originalai neįsuduodami. Padaryta apie trys tūkstančiai fotografijų. Vėliau iš jų kompiuteryje išsifruotas tekstas.

J. Pipynienė apgailestavo, kad renginyje negalėjo dalyvauti Kupiškio trečiojo amžiaus universiteto literatūros fakulteto dekanė, šios knygos redaktorė Liuda Kopūstienė, įdėjusi daug pastangų, kad knyga pamatytų dienos šviesą. Ji būtų galėjusi daug papasakoti apie vaizdingą dienoraščio autoriaus kalbą. Kalba mažai taisyta. Joje daug tarmybių, visokių pavardžių santrumpų ir nelengva skaityti. Knygos galė skaitytojai ras apie 700 paaiškinimų.

Jolitą Pipynienę sveikino kolegė Nida Galvanauskienė (iš kairės) ir buvusios kolegės kraštotyrininkės Danutė Baranienė ir Lina Matiukaitė.

Knygos apie Jurgį Bukėną pristatymo dalyvių. Autorės nuotraukos.